

بلاغت

مؤلف:

جازم

« ادبیاتىز دلت دىز انسان قىلدندىر . »

[كالمك]

برنجى دفعه

معارف ۴۰مىد نظارت جليله سىك رخصتيله

قىسطنطينيه

۱۳۰۴

مطبعة ابوالضيا

﴿ قارئین کرامہ ﴾

نشرینہ جسارت الدیغم شو اثر برقاچ سنہ اوّل
یا زمش اولدیغم بعض مطالعات اولوب چنگال
اهالده آسیلی قالمسنی روا گورمدیگمدن - گرچه
ناهنکام ایسهده - طبع ایتدیردک انظار تنقید کوزه
وضع ایلدم :

فی غره محرم - سنه ۱۳۰۴

جازم

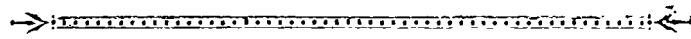

بلاغت

— . . —

مدخل

عدایه ناظر لاحقى دولت‌لو احمد جودت پاشا
حضرتلى « بلاغت عثمانیه » نامیاه مکتب حقوقده
ویردکلى درسلى خلاصه‌نى برخىلى زمان مقدم
رساله‌شکلنده موقع استفاده‌یه وضع بیورمشلر ایدی.
سکره جریده عسکریه باش محررى عزت‌لو
عبدالرحمن ثریا افندىك « بلاغت عثمانیه » یه
اعتراض ایدرك « تعلیقات بلاغت عثمانیه » اسمیاه
برمؤاخذه و بعدد « تحلیلى حل » نامیاه دیگر برمؤاخذه
جوابیه تألیف و سابقا مکتب حقوق طایه‌سندن
جودت پاشا زاده سعادت‌لو سداد بك افندىك « حلى
تعلیقات » اسمیاه و اوقاف نظارت جایگاه‌سى مجلس
اداره‌سى اعضاسندن سعادت‌لو حاجى ابراهیم افندىك
« تمیز تعلیقات » نامیاه « تعلیقات بلاغت عثمانیه » یه
قارشو برردیه تصنیف ایتدکلى و سائر بعض اصحاب
قلم ایسه بویولده برمباحثه‌یى تصویب ایلاه فکر
مخصوصلرینى معانى رساله‌لر ترتیب ایتدکلى سامعه

رس اطلاع اولديغندن وعاجزلری اوتهدنبرو لستان
 تركينك قاعده مخصوصه تحتہ آلہرق انضباط
 وانتظام پیدا ایلسی آرزوسنده بولنديغندن مذکور
 رسالہلری آلہرق و برقچ دفعه اوقویه رق ذہنخده
 بعض مطالعہلر حاصل ایلدم .

« بلاغت عثمانیہ » مؤانی پاشا حضرتلری عربینک
 فضیلتی بعدالازبار علما و فضیلاى عرب حقنہ کی
 توجہلرینی اظہار ایدرک لسان عثمانی (یعنی لسان ترکی) نک
 قواعدینہ تعلق ایدن مذکور رسالہ بی تألیف بیور -
 دقزلرینی بیان و بوخصوصده جمله دن اوّل طوراندقزلرینی
 درمیان ایدیورلر. جودت پاشا حضرتلرینہ لسانمژک
 اصلاحی آرزو بیورہرق ، آرزولرینی میدان علانیته
 قویان مذکور رسالہ بی ترتیب و تألیف و عبدالرحمن
 افندی یه « بارقه حقیقت مصادمه افکاردن چیقار »
 قاعده حکیمہ سنہ اتباعاً مذکور رسالہ بی کندولرنجه
 کورمش اولدقسلری خطیأتدن طسولایی مؤأخذہ
 و تزییف و سداد بک افندی ایله ابراهیم افندی یه
 و بوبابده خامہ ران بحث و مقال اولان سائر ذواتہ
 تعلیقاتی و مسئلہ بلاغتی حل و تمیز مقصیدیلہ معلو .
 ماتلرینی نشرأ دیکرلرینی تردیف بیوردقزلرندن ایچون
 عاجزانه تشکر و بالاده بیان ایتدیکم مطالعات

مخصوصه می بروجیه آتی تحریر ایله آنلرک دخی
یا طرفداران بلاغت ویا حمایتکاران بلاهت نزدلرنده
هر حالده شایان مؤأخذہ اوله بیله جکینی تفکر ایلرم :

﴿ شانه زان سخندراعتراض ﴾

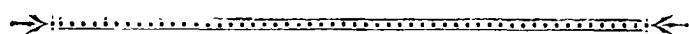
۱۸۳

بر اترك مندرجاتی نظر تدقیقندن کچیره دن اوّل
اسمى گوزه چارپه جغندن جووت پاشا حضرتلرينك
ترتيب بيوزوب تدريس ايتمكده بولغش اولدقارى
اترك اسمى اولان « بلاغت عثمانیه » تركينى ميران
معاینه دن کچیره لم :

« بلاغت عثمانیه » دن مراد « عثمانلی بلاغتی »
ويا دها آچيقجه سى « لسان عثمانينك بلاغتی » ديمك
ایسه ده اوّلا « لسان عثمانی » ویا « عثمانلی لسانی »
نامنده بر لسان اولوب اولمديغنی دوشونه لم :

هر امتك بر لسانی اولديغنی گبی هر دولتك دخی
بر لسان رسمیسى واردر . علی الاکثر او دولتی تشکیل
ایدن امت بر ایسه آنک لسانی ویوق بردن زیاده
ایسه اکثریتك ، یعنی سائرینه غلبه چالمش اولان
امتك لسانی ، لسان رسمى اتخاذا قلمور .

بوسبیه مبیدرکه قومیت اساسی اوزرینه تأسس
ایتمش حکومتلرك لسان رسمیسى او امتك لسانیدر :
فرانسز امتك اجتماعندن حاصل اولان وفرانسز

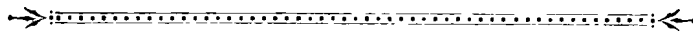

حکومتک لسان رسمیی بولنان « فرانسزجه »
 وایتالیان امتک اجتماعدن حاصل اولان وایتالیا
 دولتک لسان رسمیی بولنان « ایتالیانجه » گبی .

قومیت اساسی اوزرینه شکل ایتمیش اولان
 حکومتلرک لسان رسمیی ایسه لسبب من الاسباب قبول
 اولنان لساندر: آمریکا حکومتک قبول ایتمیش اولدیغی
 « انگلیز » لسانی گبی .

فرانسز وایتالیان و سائر اسمنده امتلر اولدیغندن
 « فرانسزجه » و « ایتالیانجه » نامنده او امتلرک
 لسانی اولدیغی و او امتلرک اجتماعدن حاصل اولان
 حکومتلرک دخی لسان رسمیلری مذکور امتلرک لسانی
 بولندیغی و فقط آمریکا اسمنده برامت اولدیغندن
 « آمریکا » نامنده برلسان دخی موجود اولدیغی
 وینه اوسبیله « آوستریا لسانی ، بلجیقا لسانی ؛
 اسویچره لسانی » بولندیغی تفصیلات مشروحه دن
 مستبان اولمش و عثمانلی دولتک دخی لسان رسمیی
 « ترک » اطلاق اولنان امتک لسانی اولان « ترکجه »
 بولمیشدر . بو حالد عثمانلی امت آدی اولیوب هیئت
 آدی اولدیغندن « ترک لسانی » نه « عثمانلی لسانی »
 دیمک جائز اوله ماز .

۶- مادامکه « عثمانلی لسانی » اسمنده برلسان یوقدره
 موجود اولیان برلسانک بلاغتی دخی اوله میه جغندن

وجودی ادعا اولنان « بلاغت عثمانیه » دخی یوقدر!
اولسه اولسه « بلاغت ترکیه » اوله بیلور .

مؤلف بلاغت و صاحب سلاست و طلاقته
دخی مقصدلری بو اولمق لازمکلیکی ظننده بولنور
ایسه کده « بلاغت عثمانیه » دیه رک خطا ایتدکلرینده
انکار ایدمه میز .

۲

« بلاغت عثمانیه » نك استنی میزان معاینه دن
کچر دکدنصکرد محتویاتنه ده برگوز گزدره لم :
« بلاغت عثمانیه » تلخیصک ترجمه سی و مثاللرینک
ترکجه دن سچلمه سیدر .

اگر بوکما بونقطه نظر دن بقار ، یعنی بلاغت
عربییه نك ترکجه یه تطبیقنه قالقار ایسه ک پاشا حضر-
تلرینک ترتیب ایتدکلری اثر جدا تشکرلره و آقشلره
دگر .

« بلاغت عثمانیه » یه قارشو مزیتلرینی صورت
مخصوصه ده تقدیر ایتدیکم ثریا افندی نك قلمه آلدیغی
« تعلیقات بلاغت عثمانیه » ده در میان ایدی لان
اعتراضلرک بعضیلری وقتیه له مخالف بلاغت
عرب اولان بعض عربان فرصت جویان طرفلرندن
ایدی لان اعتراضلر و بعضیلری طوغربدن طوغرییه

بلاغت عربیه تعلق ایدن شیلردر . حتی اکثریسی
مشاهیر آبدان « جرجانینک » اعتراضلریدر که
عبدالرحمن ثریا افندی جودت پاشا علیه‌نده اعتراض
عاجزانه مدر دیه میدانه قویار ورنکدن رنگه بویار .
بونک خاتمه قارشو و نه یولده بر معامله و معترضلرینه
نه گبی بر مقابله اولدیغنی بیاندن اجتناب ایلرز .

ثریا افندی میدان اعتراضه آلمش طوررکن
برقاچ مدافع و برقاچ معارض دها چیقار ق یکدیگرینه
حقلی حقسنز اعتراضه ابتدار وبری برینی ذم وقح
وتکفیره قدر اجتناسار ایللری تاریخ ادبیاتده تحف
بر وقعه اوله رق ذکر اولنسه بجادر . بویله بوش
بوشنه اولان اعتراضلردن برشی حاصل و بر نتیجه
واصل اولنه مز . ایش بویله گیده جگنه یولی یولنه
اعتراضلر ایدلمش و حقیقت میدان چیقارلمش اولسه
هم دها اعلا و هم بویله بر مسئله‌یه - معترض
عبدالرحمن افندینک دیدیگی گبی - بازیمه طفله
چویر مکدن اولی اولمش اولور ایدی .

هیئات ! بونلر کافی دکلمشده بر بشقه اکلنجه دها
لازم ایش . اوده انک صکره کیمک طرفندن نشر
اولندیغنی بیانیان تزییفنامه درکه : سراپا اکلنجه دن
عبارت اولوب محتویاتندن بر نتیجه ادبیه چیقار یاه ماز .